

ΓΡΑΦΕΙΑ - ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ - ΠΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΔΟΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, ΑΡΙΘΜΟΣ 57 (Τ.Τ. 101)
ΤΗΛΕΦ. ΚΕΝΤΡΟΝ 537-611 (ΓΡΑΜΜΑΙ 10)
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΝ 523-554 ΤΗΛΕΦ. ΤΕΛΕΞ 292
ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΣΙΣ: "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ",

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧΜΑΙ 1.50
ΕΤΗΣΙΑΙ ΔΥΝΑΜΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 480
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙ' ΑΠΛΟΥ ΤΑΧ)ΜΕΙΟΥ \$ 26
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ: ΕΥΡΩΠΗΝ \$ 42
Β. ΑΦΡΙΚΗΝ \$ 64 Η.Π.Α.-Ν. ΑΦΡΙΚΗΝ \$ 104

ΕΤΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ, ΑΡΙΘ. 16188

ΑΘΗΝΑΙ ΠΕΜΠΤΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 1966

ΙΔΡΥΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΦΙΚΝΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Η ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΘΑ ΑΠΕΥΘΥΝΗ ΥΣΤΑΤΗΝ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΝ ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΡΞΑΜΕΝΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟΝ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΣ Η ΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΙΣ ΕΔΑΦΟΥΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΤΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Ο Κ. ΣΓΟΥΡΔΑΙΟΣ ΕΠΕΔΩΞΕ ΤΑ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΙΣΙΚ

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΣΗΜΕΙΟΥΜΕΝΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΑΤΑΡΑΧΗΝ

ΑΙΣΙΟΔΟΞΕΙ ΓΕΝΙΚΩΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΕΔΗΛΩΣΕΝ ΟΤΙ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΗΝ ΑΝΕΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΡΥΣΜΑΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ

ΑΠΟΔΙΔΕΙ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΙΝ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΕΙΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

Ἐνώ διεθνῶς ἐκφράζονται ἀνησυχία ἀπὸ τὰς αὐξανούσας πληθωριστικὰς πιέσεις καὶ μέτρα ἀντιπληθωριστικὰ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, ἡ Κυβέρνησις, διὰ τοῦ ρυθμιστοῦ τῆς οἰκονομικῆς τῆς πολιτικῆς κ. Α. Παπανδρέου, δὲν φαίνεται συγκινουμένη, οὔτε προτιθεμένη νὰ περιορίσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς, ἀνευ παραγωγικοῦ ἀντικρυσματός, αὐξήσεως τῶν εἰσοδημάτων. Τὴν δὲ αὐξήσιν τῶν τιμῶν ὁ κ. ἀναπληρωτὴς ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ ἀποδίδει εἰς ἐξωτερικὰ καὶ μόνον αἰτία.

Ὁ ὑπουργὸς ἀναπληρωτῆς Συντονισμοῦ κ. Α. Παπανδρέου, κατὰ τὴν χθεσινὴν τακτικὴν ἐπικοινωνίαν του μετὰ τοὺς οἰκονομικοὺς συντάκτας τῆς Κυβερνήσεως τὸ πρόβλημα τοῦ συναλλαγματοῦ ἀποθέματος, ἐν ὧσι τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἐφειτηνὴ πύξημένη γεωργικὴ παραγωγή θὰ δημιουργήσῃ αὐτὸν ἀποθέμα, ἐκφράζει κατανάλου μὲν ἡ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΣΑ ΩΣ ΚΩΜΙΚΑΣ ΤΑΣ ΙΔΙΚΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΑΣ

ΕΙΣ ΣΕΙΡΑΝ ΑΝΤΙΦΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΠΙΠΤΕΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΣΥΝΟΜΟΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ ΘΑ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΗ Ν' ΑΠΟΦΥΓΗ ΣΥΖΗΤΗΣΙΝ ΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΑΓΝΩΣΤΟΝ ΑΝ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΘΑ ΔΟΘΗ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΝ Ο κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Θ' ΑΞΙΩΣΗ ΝΑ ΤΟΥ ΔΟΘΗ Ο ΦΑΚΕΛΛΟΣ

ΔΙΑ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΘΑ ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΗ ΕΥΘΥΝΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΝ

Ἐστὴν προειδοποίησιν πρόκειται νὰ ἀπευθύνῃ ἡ κυπριακὴ ἡγεσία πρὸς τὴν Κυβέρνησιν σχετικῶς μετὰ τὰς συνεχιζομένας ἑλληνοτουρκικὰς διαπραγματεύσεις διὰ τὸ Κυπριακόν. Ὁ πρόεδρος Μακάριος θεωρῶν, παρὰ τὰς παρασχεθείσας πρὸς αὐτὸν διαβεβαιώσεις ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, ὅτι κατὰ τὰς ἑλληνοτουρκικὰς συνομιλίαις δὲν πρόκειται νὰ ἀναρριθύνῃ τὴν ἀποδοχὴν τῶν κυπριακῶν δικαιωμάτων. Ὁ πρόεδρος Μακάριος παραμένει πάντοτε ὁ ρυθμιστὴς τῆς καταστάσεως.
Γ. ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΟΙ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

ΑΝΑΞΙΜΕΝΗΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. Ε. Σ. ΣΤΑΜΑΤΗ

A 6a

Ὁ τρίτος διευθυντής, μετὰ τὸν Θαλήν καὶ τὸν Ἀναξίμανδρον, τοῦ πρώτου Πανεπιστημίου τοῦ κόσμου, ὡς θεωρεῖται ἢ ὑπὸ τοῦ Θαλοῦ εἰς τὴν Μίλητον Ἰδρυθεῖσα Σχολή, εἶναι ὁ Ἀναξίμενης ὁ Μιλήσιος. Αἱ πληροφορίες τοῦ Διογένους τοῦ Λαερτίου περὶ τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου τοῦ φιλοσόφου θεωροῦνται συγκεχυμένα. Ἐκ διαφόρων ὁμῶς ὑπολογισμῶν ἢ μὲν ἀκμῆ του (τεσσαράκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεως) τοποθετεῖται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταλήψεως τῶν Σάρδεων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Κύρου (546 - 5), ὁ δὲ θάνατος περὶ τὴν ἐξηκοστὴν τρίτην Ὀλυμπιάδα (528 - 525). Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Εὐρύστρατος· ὅτι δὲ ὁ Ἀναξίμενης ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Ἀναξίμανδρου, κατὰ τινὰς δὲ καὶ τοῦ Παρμενίδου, μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἰππολύτου, τοῦ Διογένους τοῦ Λαερτίου, τοῦ Σιμπλικίου καὶ τοῦ Σουΐδα. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέ-

λη (Μετὰ τὰ Φυσ. Α 3, 984 α 5) ὁ Ἀναξίμενης καὶ ὁ Διογένης ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ ἀήρ προϋπῆρχε τοῦ ὕδατος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Θαλήν, ὁ ὁποῖος ἐθεώρει τὸ ὕδωρ ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων), μάλιστὰ δὲ θεωροῦν αὐτὸν ὡς ἀρχὴν τῶν ἀπλῶν σωμάτων. Ὅπως ὁ Ἀναξίμανδρος οὕτω καὶ ὁ Ἀναξίμενης ὁ μαθητὴς του θεωρεῖ ἀρχὴν ὄλων τῶν πραγμάτων τὸ ἀπειρον, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν τὸ ἀφίνει ἀκαθόριστον, ἀλλὰ τὸ προσδιορίζει ὀνομάζων τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ἀέρα· τὰ διάφορα πράγματα ὀφείλονται εἰς τὴν ἀραιώσιν (μόνωσιν) καὶ τὴν πύκνωσιν τοῦ ἀέρος. Καὶ ὅταν μὲν γίνεται ἀραιώσις προέρχεται τὸ πῦρ, ὅταν δὲ πύκνωσις προκαλεῖται ὁ ἄνεμος, κατόπιν δὲ τὸ νέφος, μὲ μεγαλύτεραν δὲ πύκνωσιν τὸ ὕδωρ, ἔπειτα ἡ γῆ, ἔπειτα οἱ λίθοι καὶ τὰ ἄλλα ὑλικά σώματα ἐκ τούτων. Καὶ αὐτὸς δὲ θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχει ἀένας κίνησις, ἕνεκα τῆς

ὁποίας προκαλοῦνται αἱ διάφοροι μεταβολαὶ τῶν σωμάτων.

Ἡ Ἀναξίμενης δέ, ἑταῖρος γεγωνῶς Ἀναξίμανδρου, μίαν μὲν καὶ αὐτὸς τὴν ὑποκειμένην φύσιν καὶ ἀπειρὸν φησὶν ὡσπερ ἐκεῖνος, οὐκ ἀόριστον δὲ ὡσπερ ἐκεῖνος, ἀλλὰ ὠρισμένην, ἀέρα λέγων αὐτὴν· διαφέρειν δὲ μονότητι καὶ πυκνότητι κατὰ τὰς οὐσίας. καὶ ἀραιούμενον μὲν πῦρ γίνεσθαι, πυκνούμενον δὲ ἄνεμον, εἶτα νέφος, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ, εἶτα γῆν, εἶτα λίθους, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων. κίνησιν δὲ καὶ οὗτος ἀίδιον ποιεῖ, δι' ἣν καὶ τὴν μεταβολὴν γίνεσθαι (Σιμπλ. εἰς Φυσ. Ἄρισ. 24, 26). (Θεοφρ. Phys. Opin. fr. 2. D 476) .

Ὁ Ἰππόλυτος παρέχει τὴν ἐξῆς συνολικὴν εἰκόνα τῶν θεωριῶν τοῦ Ἀναξίμενου: «Ὁ Ἀναξίμενης λέγει ὅτι ἀρχὴ τῶν ὄντων εἶναι ἀήρ ἀπειρος, ἐκ τοῦ ὁποῖου προέρχονται ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔγιναν καὶ θὰ γίνουσι εἰς τὸ μέλλον ... τὸ εἶδος δὲ τοῦ ἀέρος εἶναι ὡς ἐξῆς· ὅταν μὲν εἶναι ὀμαλώτατος δὲν φαίνεται, γίνεται δὲ φανερὸς ἐκ τοῦ ψυχροῦ, τοῦ θερμοῦ, τοῦ ὑγροῦ καὶ τῆς κινήσεως· εὐρίσκεται δὲ πάντοτε εἰς κίνησιν· διότι ἄνευ τῆς κινήσεως δὲν θὰ προκαλοῦντο αἱ μεταβολαὶ τῶν πραγμάτων· διότι πυκνούμενος καὶ ἀραιούμενος παρουσιάζει τὰς διαφορὰς αὐτῶν· διότι ὅταν γίνῃ ἀραιότερος γίνεται πῦρ, ὅταν δὲ πάλιν πυκνωθῇ γίνεται ἀήρ, κατὰ τὴν ἀνάμειξιν δὲ γίνεται ἐκ τοῦ ἀέρος νέφος, κατὰ μεγαλύτεραν δὲ πύκνωσιν ὕδωρ, εἰς ἀκόμη μεγαλύτεραν γῆ καὶ εἰς ἀκόμη μεγαλυ-

τέραν λίθοι. Ὡστε τὰ κυριώτατα αἷγια τῆς γενέσεως εἶναι αἱ ἐναντιότητες θερμὸν - ψυχρὸν. Ὅτι δὲ ἡ γῆ εἶναι πλατεία καὶ αἰωρεῖται στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἀέρος, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἄστρα, τὰ ὁποῖα εἶναι πύρινα καὶ ἐποχοῦνται (στηρίζονται) εἰς τὸν ἀέρα ἕνεκα τοῦ πλάτους των. Ὅτι δὲ τὰ ἄστρα ἔχουν προέλθει ἐκ τῆς γῆς, καὶ μάλιστὰ ἐκ τῆς ἀνόδου τῶν εἰς αὐτὴν δημιουργουμένων ἀτμῶν, οἱ ὁποῖοι ἀραιούμενοι γίνονται πῦρ, ἐκ τοῦ πυρὸς δὲ συνίστανται οἱ ἀστέρες ... δὲν κινουῦνται δὲ οἱ ἀστέρες ὑπὸ τὴν γῆν (κυκλικῶς), ὅπως ἄλλοι πρесеβύουν, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν (περιφερειακῶς), ὅπως παραδείγματος χάριν ὁ πῖλος εἶναι δυνατὸν νὰ στρέφεται περὶ τὴν κεφαλὴν (ὀριζόντιος κυκλικῆς κινήσεως). Ὁ ἥλιος δὲ δύνει ὄχι διότι ἔρχεται κάτωθεν τῆς γῆς, ἀλλὰ διότι ἔρχεται εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἔμποδίζεται νὰ φαίνεται ἀπὸ ὑψηλότερα μέρη τῆς γῆς. Τὰ δὲ ἄστρα δὲν προκαλοῦν αἰσθητὴν θερμῶσιν ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκονται. Οἱ ἄνεμοι δὲ γεννῶνται, ὅταν ὁ ἀήρ εἶναι συμπυκνωμένος, ἐν ᾧ εἰς ἀκόμη μεγαλύτεραν πύκνωσιν γεννῶνται τὰ νέφη καὶ κατόπιν τὸ ὕδωρ. Ὅταν δὲ τὸ ἐκ τῶν νεφῶν ὕδωρ παγώσῃ ταχέως γίνεται ἡ χάλαζα, ἐν ᾧ ἐκ βραδείας πήξεως προκαλεῖται ἡ γένεσις τῆς χιόνος. Διὰ τοῦ βιαίου δὲ διαχωρισμοῦ τῶν νεφῶν ὑπὸ τῶν ἀνέμων γίνεται ἡ ἀστραπὴ ... ἔνε-

κα δὲ μεγάλων μεταβολῶν τῆς γῆς προερχομένων ἐκ τῆς θερμότητος καὶ τῆς ψύξεως προκαλοῦνται οἱ σεισμοί. Διὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Ἀναξίμενου περὶ σεισμῶν πληροφορεῖ ἡμᾶς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης γράφων τὰ ἐξῆς· «Ὁ Ἀναξίμενης δὲ λέγει ὅτι ἡ γῆ βρεχομένη καὶ κατόπιν ξηραίνουμένη διαρρήγνυται καὶ ὅταν οἱ βραχώδεις ὄγκοι πίπτουν εἰς σχηματιζόμενας κοιλότητας προκαλοῦνται οἱ σεισμοί· διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἱ σεισμοὶ γίνονται καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ξηρασία καὶ ὅταν ὑπάρχουν πολλοὶ βροχαί· διότι κατὰ τὴν ξηρασίαν, ὡς ἐλέχθη, ἀφοῦ ξηρανθῇ διαρρήγνυται καὶ ὅταν ὑπερυγρυνθῇ ἀπὸ τὰ ὕδατα καταπίπτουν (εἰς τὰ δημιουργούμενα κενά) οἱ βραχώδεις ὄγκοι.

Ἡ Ἀναξίμενης δὲ φησὶ βρεχομένη τὴν γῆν καὶ ξηραίνουμένη ρήγνυσθαι καὶ ὑπὸ τούτων τῶν ἀπορρηγνυμένων κολωνῶν ἐμπίπτόντων σειεσθαι· διὸ καὶ γίνεσθαι τοὺς σεισμοὺς ἐν τε τοῖς αὐχοῖς καὶ πάλιν ἐν ταῖς ὑπερομβραῖαις· ἐν τε γὰρ τοῖς αὐχοῖς, ὡσπερ εἴρηται, ξηραίνουμένη ρήγνυσθαι καὶ ὑπὸ τῶν ὑδάτων ὑπερυγραινουμένη διαπίπτει. (Μετεωρ. Β 7. 365 b 6)].

Δὲν εἶναι γνωστὸν ἂν ὁ Ἀναξίμενης εἶχε γράψῃ πραγματείας καὶ ποῖος ἦτο ὁ τίτλος τῆς πραγματείας του εἰς τὴν ὁποῖαν εἶχε περιλάβῃ τὰς κοσμογονικὰς του θεωρίας. Ἐλάχιστοι στίχοι τῆς πραγματείας αὐτῆς ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου καὶ τοῦ Ἀετίου· ὁ Ἀετίος σημειώνει τὰ ἐξῆς:

Ἄναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφάνετο· ἐκ γὰρ τούτου πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι. «οἶον ἢ ψυχὴ, φησὶν, ἢ ἡμετέρα ἀήρ οὐσα συγκρατεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅλον τὸν κόσμον πνεῦμα καὶ ἀήρ περιέχει» (λέγεται δὲ συνωνύμως ἀήρ καὶ πνεῦμα). ἀμαρτάνει δὲ καὶ οὗτος ἐξ ἀπλοῦ καὶ μονοειδοῦς ἀέρος καὶ πνεύματος δοκῶν συνεστάναι τὰ ζῶα· ἀδύνατον γὰρ ἀρχὴν μίαν τὴν ὕλην τῶν ὄντων ὑποστήναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ποιοῦν αἴτιον χρὴ ὑποτιθέναι· οἶον ἄσχυρος οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἐκπνεῦμα γενέσθαι, ἐὰν μὴ τὸ ποιοῦν ἦ· τούτεστιν ὁ ἀργυροκόπος· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ξύλου καὶ τῆς ἄλλης ὕλης. (= Ὁ Ἄναξιμένης ὁ Μιλήσιος υἱὸς τοῦ Εὐρυστράτου ἐπρέσβευεν ὅτι ἀρχὴ τῶν ὄντων εἶναι ὁ ἀήρ· διότι, (ἔλεγεν), ἐκ τούτου ὅλα γίνονται καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύονται. «ὅπως ἢ ψυχὴ μας, παραδείγματα χάριν, λέγει, ἐπειδὴ συνίσταται ἀπὸ ἀέρα μᾶς συγκρατεῖ, καὶ ὅλον τὸν κόσμον τὸν περιέχει πνεῦμα καὶ ἀήρ» (λέγεται δὲ συνωνύμως ἀήρ καὶ πνεῦμα). Σφάλλεται δὲ καὶ αὐτὸς νομίζων ὅτι τὰ ζῶα συνίστανται ἐξ ἀπλοῦ καὶ μονοειδοῦς ἀέρος καὶ πνεύματος· διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀρχὴ τῶν ὄντων μία, ἢ ὕλη, χωρὶς νὰ ὑποτεθῆ ὅτι ὑπάρχει καὶ τὸ ποιοῦν αἴτιον· ὅπως, παραδείγματος χάριν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐν ἀργυροῦν ἀποτύπωμα, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ τὸ κάμῃ, δηλαδὴ

ὁ ἀργυροκόπος (ἀργυροχόος)· τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὰ ἐκ τοῦ χαλκοῦ, τὰ ἐκ τοῦ ξύλου καὶ τὰ ἄλλα ὕλικά ἀντικείμενα).
Ἡ Σχολὴ τῆς Μιλήτου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἰδρύσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Θαλοῦ (περὶ τὸ 600 π.Χ.) ἔζησε τρεῖς πεοῖπου γενεάς, μέχρι δηλαδὴ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποῖαν ἢ Ἴωνία κατελήφθη ὑπὸ τῶν Περσῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι ἀπέδωκε πλουσίους καρπούς, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ Ἄναξαγόρας, ὁ Ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι Ἴωνες λόγιοι θεωροῦνται ὑπὸ πολλῶν ὅτι ἔχουν ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς Σχολῆς αὐτῆς. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν Σχολὴν τῆς Μιλήτου μὲ τὰ σημερινὰ μέτρα κρίσεως θὰ ἐλέγομεν ὅτι αὕτη ἦτο Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ ὑπὸ εὐρυτάτην ἔννοιαν τοῦ ἔθρου τούτου. Αἱ κοσμογονικαὶ θεωρίαι τῶν διευθυντῶν τῆς εἶχον τὴν ἀφετηρίαν των εἰς λεπτολόγους παρατηρήσεις τῶν φυσικῶν φαινομένων. Εἰς οὐδένα πολιτισμένον λαὸν τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἐποχῆς συναντῶμεν κοσμογονικὰς θεωρίας ὀφειλομένας εἰς τοιαύτας παρατηρήσεις τῶν φυσικῶν φαινομένων. Ὁ Θαλῆς ὀρμηθεὶς ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι τὸ σπέρμα διὰ τοῦ ὁποῖου μεταδίδεται ἢ ζωῆ εὐρίσκεται ἐν ὑγρᾷ καταστάσει πρεσβεύει, ὅτι ἀρχὴ καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων εἶναι τὸ ὕδωρ. Τὴν θεωρίαν του δὲ ὅτι ἢ γῆ (σχήματος δίσκου) ἐπιπλέει εἰς τὸ ὕδωρ τὴν συναντῶμεν καὶ εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῆς Μεγάλης Πέμπτης, ὁ

πότε ψάλλεται «ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας». Δὲν εἶναι γνωστὸν, ἂν ὁ ὕμνωδός ἔχει ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ Θαλοῦ ἢ ἀπὸ ξένην τυχὸν συναφῆ παλαιότεραν θεωρίαν. Καὶ διὰ μὲν τὸν Θαλῆν ὑπάρχουν αἱ μαρτυρίαι διὰ τὴν ἀφορμὴν τῶν ἐμπνευσεῶν του. Διὰ τὸν Ἄναξιμανδρον ὁμοῦς δὲν ἐσώθη τίποτε τὸ ὁποῖον νὰ μᾶς πληροφορῆ διὰ τὴν ἀφορμὴν τῶν θεωριῶν του. Τὴν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων, ὕδωρ, τοῦ Θαλοῦ, ὁ Ἄναξιμανδρος τὴν ὀνομάζει ἐνέργειαν, ἀπειρον κατὰ τὸ μέγεθος. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν σωμάτων ἐκ τῆς ἐνεργείας καὶ κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῶν εἰς ἐνέργειαν, δὲν ἐπέρχεται οὐδεμία ἀπώλεια. Νομίζει κανεὶς ὅταν διαβάσῃ προσεκτικὰ τὰς θεωρίας τοῦ Ἄναξιμανδρου ὅτι διαβάσει σύγχρονον βιβλίον φυσικῆς καὶ χημείας, ὅπου γίνεται μνεῖα τοῦ ἀξιώματος τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης καὶ τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς μετατροπῆς τῆς ἐνεργείας εἰς ὕλην καὶ τανάπαλιν. Τὴν τελευταίαν αὐτὴν θεωρίαν, τῆς μετατροπῆς δηλαδὴ τῆς ἐνεργείας εἰς ὕλην καὶ τανάπαλιν, ἐπανέλαβεν ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Γάλλος φυσικὸς καὶ κοινωνιολόγος Leibn, ἀκολούθως δὲ ὁ Γερμανὸς φυσικὸς Hasenöhrl κατὰ τὸ ἔτος 1904 διατυπώσας καὶ τὴν συναφῆ ἐξίσωσιν. Κατὰ τὸ 1905 ὁ Ἄϊνσταϊν (Einstein) διετύπωσε μὲ μεγαλυτέραν ἀκρίβειαν, ὡς πιστεύεται, τὴν αὐτὴν ἐξίσωσιν χωρὶς τὸν συντελεστὴν 8/3 τὸν ὁποῖον εἶχε θέσει ὁ Hasenöhrl (W. Riezler, Einführung in die Kernphy-

sik, Μόναχον 1959, ἔκτη ἐκδοσις, σελ. 26). Ὁ Ἄναξιμένης ἠθέλησε νὰ δώσῃ συγκεκριμένην μορφήν εἰς τὴν ἐνέργειαν - ἀπειρον τοῦ Ἄναξιμανδρου καὶ ὀνόμασεν αὐτὴν ἀέρα· καὶ διὰ τὴν ἐποχὴν του ἢ ὀνομασία αὕτη ἐθεωρήθη μεγάλη πρόοδος.
Ἐὰν θελήσωμεν νὰ προβῶμεν εἰς ἐκτίμησιν τῶν κοσμογονικῶν θεωριῶν τῆς Σχολῆς τῆς Μιλήτου πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰς ἀντιστοιχίους παλαιότερας θεωρίας αἱ ὁποῖαι εἶχον διατυπωθῆ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Σχολῆς αὐτῆς. Αἱ παλαιότεραι κοσμογονικαὶ θεωρίαι ἔχουν περιβληθῆ τὸν πῆλον τοῦ μύθου. Εἰς τὸν Ὀρφέα πρῶτον (ἀκμὴ περὶ τὸ 1450 π.Χ.) ἀποδίδεται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὸ συναφές χορικὸν εἰς τοὺς Ὀρνιθας τοῦ Ἀριστοφάνους: Κατὰ πρῶτον ἦταν χάος καὶ νύχτα καὶ μαῦρο σκοτάδι καὶ εὐρύς Τάρταρος (μεγάλου σκοτεινὸ χάσμα), δὲν ὑπῆρχε δὲ οὔτε γῆ, οὔτε ἀέρας, οὔτε οὐρανός· εἰς τοὺς ἀπειρους δὲ κόλπους τοῦ σκότους ἢ μελανόπτερος νύχτα γενναῖα πρῶτιστα ἕνα αὐγὸ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἰς τὴν κατάλληλην ὥραν (κατὰ τὴν ἀνακύκλῃσιν τοῦ χρόνου) ἐβλάστησεν ὁ Ἔρως ὁ ποθεινός, τοῦ ὁποῖου τὰ νῶτα ἐστίλβαν ἀπὸ τὶς δύο χρυσεὶς φτερούγες, ὁμοιάζων πρὸς βιαίως συρίζουσες δίνες. Αὐτὸς δὲ ἀφοῦ ἔσμιξε τὴ νύχτα εἰς τὸν εὐρὺ Τάρταρο μὲ τὸ ἔχον φτερούγες χάος ἐγέννησε καὶ ἔφερε στὸ φῶς πρῶτα τὸ γένος μας. Δὲν ὑπῆρχε δὲ προηγουμένως τὸ γένος τῶν ἀθανά-

των, πρὶν ὁ Ἔρως σμίξῃ ὅλα μεταξὺ των. Μὲ τὴν ἐπιμιξίαν δὲ τῶν ἀντιθέτων (ἄλλου πρὸς ἄλλο) ἔγινε ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ ὠκεανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ τὸ ἀθάνατον γένος ὄλων τῶν μακαρίων θεῶν.
[Χάος ἦν καὶ Νύξ Ἐρεβός τε μέλαν πρῶτον καὶ Τάρταρος εὐρύς, Γῆ δ' οὐδ' Ἄηρ οὐδ' Οὐρανὸς ἦν· Ἐρεβός δ' ἐν ἀπειροσὶ κόλποις τίκτει πρῶτιστον ὑπνήμενον Νύξ ἢ μελανόπτερος ὄν.
Ἐξ οὗ περιτελλομένας ὥρας ἐβλάστηεν Ἔρως ὁ ποθεινός
στιλβων νῶτον περὺν ἠεροσίνων, εἰκὼς ἀνεμώκεσι δίναις, οὗτος δὲ Χάει περβρέντι μιγείς νυχίῳ κατὰ Τάρταρον εὐρὺν ἐνεόττευσεν γένος ἡμέτερον καὶ πρῶτον ἀνήγαγεν εἰς φῶς, πρότερον δ' οὐκ ἦν γένος ἀθανάτων, πρὶν Ἔρως ἐνυμείξειεν ἄπαντα. Ἐμμειγνυμένων δ' ἑτέρων ἑτέροις γένετ' Οὐρανὸς ὠκεανὸς τε καὶ Γῆ πάντων τε θεῶν μακάρων γένος ἄφθιτον (693)].
Παρομοίως σχεδὸν πρὸς τὰς ὀρθοκῆς κοσμογονικὰς ἀντιλήψεις ἀπαντῶμεν καὶ εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ τὸν Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους πολιτισμένους λαοὺς τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἐποχῆς. Ἡ Σχολὴ ὁμοῦς τῆς Μιλήτου ἔθεσε τὰς βάσεις τῶν θεωριῶν περὶ κοσμογονίας τὰς ὁποῖας ἀκολουθεῖ καὶ καλλιιεργεῖ ἢ σύγχρονος ἐπιστήμη. Ἀποτελεῖ ἐπισημὸς ἡ Σχολὴ αὕτη τὴν ἀφετηρίαν τῆς συγχρόνου παγκοσμίου σκέψεως καὶ ἐρεῦνης. Ε. Σ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ